

چرخش‌ها برای تحول در آموزش فنی و حرفه‌ای دوره دوم متوسطه

مه‌دی اسمعیلی

اشاره

کشور جمهوری اسلامی ایران ظرفیت‌ها، منابع و مزیت‌های ویژه و متنوعی دارد و هم‌اکنون برای رسیدن به اهداف حال و آینده کشور (توسعه همه‌جانبه و پایدار) در افق ۱۴۰۴ نیازمند نیروی کار بهره‌ور در تمامی حرف و مشاغل برای بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای با کیفیت، کارا و اثربخش، یکی از گزینه‌های اصلی برای این مهم است که با توجه به شرایط فرهنگی، آموزشی و اجتماعی کشور، کسب شایستگی‌ها و ایجاد صلاحیت‌های نیروی کار برای ورود به حرف و مشاغل سطوح ابتدایی و میانی را امکان‌پذیر خواهد کرد. برای تحقق این موضوع، آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در دوره دوم متوسطه (شاخه فنی و حرفه‌ای و شاخه کاردانش) نقش مهمی را ایفا می‌کند. ضروری است به‌منظور تحول در این آموزش‌ها در نظام جدید آموزشی چرخش‌های لازم انجام پذیرد. در ادامه به بررسی این چرخش‌ها پرداخته می‌شود.

کلیدواژه‌ها:

چرخش‌ها، تحول،
آموزش فنی و حرفه‌ای،
دوره دوم متوسطه

چرخش ۱. توجه به ارزش کار و تلاش

به‌منظور تحول در آموزش و تربیت فنی و مهارتی، بایستی فرهنگ سازمانی در نظام آموزشی کشور و برنامه‌های درسی مبتنی بر مبانی و ارزش‌های کار و تلاش قرار گیرد. مقصود از مبانی ارزش‌شناختی گزاره‌هایی درباره منابع، ویژگی‌ها و مصادیق ارزش‌ها در ارتباط با عرصه‌ها چهارگانه خدا، خود، خلق و خلقت است. مبانی و ارزش‌های کار و تلاش را می‌توان به‌صورت زیر برشمرد:

- انسان به جز محصول کوشش خویش، مالک چیزی نیست.
- طلب رزق حلال بهترین جزء عبادت و بالاترین جهاد است.
- کار در نظام ارزشی اسلام به‌عنوان راز آفرینش و حکمت وجود مطرح است.
- دین اسلام با بی‌کاری و تنبلی در تضاد است و داشتن روحیه تلاش مستمر دارای ارزش است.
- کار زمانی ارزش می‌یابد که افزون بر حسن فعلی دارای حسن فاعلی نیز باشد.

• انسان از طریق کار نفس سرکش را رام می‌کند، شخصیت وجودی خویش را صیقل می‌دهد و هویت خویش را تثبیت می‌کند.

• انسان جوهره وجودی خویش را با سعی و تلاش می‌نمایاند و ارزش حقیقی خود را با کار تعیین می‌کند.

• شأن اقتصادی و حرفه‌ای یکی از شئون حیات طیبه است که در ارتباط، تعامل و توازن با دیگر شئون قرار دارد.

- انسان همواره در موقعیت کاری قرار دارد و می‌تواند آن را درک کند و تغییر و بهبود دهد.
- انسان در تکوین و تحول هویت ناتمام و پویای خود در حرفه و شغل نقش اساسی دارد.
- تربیت حرفه‌ای بر ارتباط معنادار حرفه‌آموزی با مبادی معرفتی، میلی و ارادی انسان در بستر دین اسلام استوار است.

چرخش ۲. توجه به اسناد بالادستی و سیاست‌های کلی کشور

نظام آموزشی به اسناد بالادستی و سیاست‌های کلی کشور که در آن توجه به آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای مورد تأکید قرار گرفته است، متعهد و پایبند باشد. برخی از این اسناد و سیاست‌ها عبارت‌اند از:

- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اصل سوم

(بندهای ۱۲ و ۱۳)، اصل بیست و هشتم، اصل سی‌ام و اصل چهل و سوم (بندهای ۲ و ۹).

- سیاست‌های کلی ابلاغی کشور در بخش اشتغال (بندهای ۱ و ۲).
- سیاست‌های کلی ابلاغی کشور در ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور (بند ۴-۸).
- سیاست‌های کلی ابلاغی کشور در تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی (بند ۱۲).
- سیاست‌های کلی جمعیت (بند ۸).
- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (بندهای ۳، ۲۰، ۵).
- سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه کشور، ارسالی از طرف مقام معظم رهبری به مجمع تشخیص مصلحت نظام (بند ۹۶).
- قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش، مواد ۳ و ۶.

چرخش ۳. استفاده از تجربه‌های بین‌المللی

نظام آموزشی از تجربه‌ها و توصیه‌های بین‌المللی با توجه به شرایط بومی و فرهنگی ایران استفاده کند. از جمله این توصیه‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- توصیه‌نامه‌های بین‌المللی سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد و سازمان جهانی کار (توصیه‌نامه مشترک و ۱۹۵).
- پیمان‌نامه بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای ۱۹۸۹.
- نتایج کنگره‌های سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (کنگره اول، ۱۹۷۸ برلین، کنگره دوم ۱۹۹۹، سئول و کنگره سوم ۲۰۱۲، شانگهای).
- یادگیری برای مشاغل، سازمان توسعه همکاری اقتصادی، ۲۰۱۰.
- توصیه‌نامه آموزش فنی و حرفه‌ای یونسکو، ۲۰۱۵.

چرخش ۴. پایبندی به اصول آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای در تمامی مراحل و برنامه‌ها، به اصول این آموزش‌ها در دوره دوم متوسطه پایبند باشد. در شاخه فنی و حرفه‌ای، با توجه به مبانی و اسناد بالادستی مطرح شده، علاوه بر اصول دین‌محوری، تقویت هویت ملی، اعتبار نقش یادگیرنده، اعتبار نقش مرجعیت معلم (مربی)، اعتبار

شأن اقتصادی و حرفه‌ای یکی از شئون حیات طیبه است که در ارتباط، تعامل و توازن با دیگر شئون قرار دارد

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید تمامی افراد را تحت پوشش قرار دهد و زیرساخت‌های لازم برای کمک به اشتغال، خوداشتغالی و توسعه کار آفرینی در حوزه‌های گوناگون شغلی و حرفه‌ای را فراهم آورد

نقش پایه‌ای خانواده، جامعیت، توجه به تفاوت‌ها، تعادل، یادگیری مادام‌العمر، جلب مشارکت و تعامل، یکپارچگی و فراگیری، اصول زیر نیز در برنامه درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای مورد توجه قرار می‌گیرد:

• **تنوع بخشی:** آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید تمامی افراد را تحت پوشش قرار دهد و زیرساخت‌های لازم برای کمک به اشتغال، خود اشتغالی و توسعه کار آفرینی در حوزه‌های گوناگون شغلی و حرفه‌ای را فراهم آورد. این آموزش‌ها باید زمینه یادگیری مادام‌العمر افراد جامعه را در حوزه شغل و حرفه‌شان فراهم سازد و آن را به رسمیت بشناسد.

• **انعطاف پذیری:** آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید از انعطاف و پویایی لازم متناسب با مقتضیات حوزه‌های شغلی و حرفه‌ای، شرایط محیطی و بومی، آمایش سرزمینی، استعداد و علائق متقاضیان، فناوری امکانات حال و آینده، و تنوع روش‌های اجرا و نوآوری برخوردار باشد. به طریقی که امکان حرکت برای فراگیرندگان از شغل به حرفه مرتبط در شرایط پایدار، و از رشته به رشته‌ها و گروه‌های تحصیلی - حرفه‌ای دیگر در دنیای کار و دنیای آموزش فراهم آورد.

• **آموزش براساس نیاز بازار کار:** آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، گسترش، نظارت و پشتیبانی در تمام سطوح آموزش به‌منظور برآورده ساختن نیاز نیروی انسانی بازار کار دارای جامعیت و انسجام باشد.

• **اخلاق حرفه‌ای:** آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید تربیت نیروی انسانی را بر اساس ارزش‌های اسلامی و نظام معیار با تأکید بر اخلاق حرفه‌ای انجام دهد و زمینه را برای فرهنگ کار و تلاش و کسب حلال فراهم آورد.

• **توسعه پایدار:** آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید زمینه توسعه پایدار همه‌جانبه زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی را در کشور فراهم سازد.

• **کاهش فقر و تولید ثروت:** آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید با تربیت نیروی انسانی مورد نیاز به توسعه و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی کشور، کارایی شاغلین، و افزایش شایستگی و ابتکار در کشور کمک کند و زمینه‌ساز کاهش فقر، افزایش بهره‌وری، تولید ثروت و رفاه اجتماعی باشد.

• **شکل‌گیری تدریجی هویت حرفه‌ای:** آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید زمینه شکل‌گیری هویت حرفه‌ای را در برنامه‌های درسی و اجرای آموزش به

طریقی فراهم کند که فرد بتواند مسیر حرفه‌ای خود را از طریق قرار گرفتن در جریان آموزش بر اساس گرایش، باور و استعدادهایش با توجه به نیازهای کشور آگاهانه انتخاب کند.

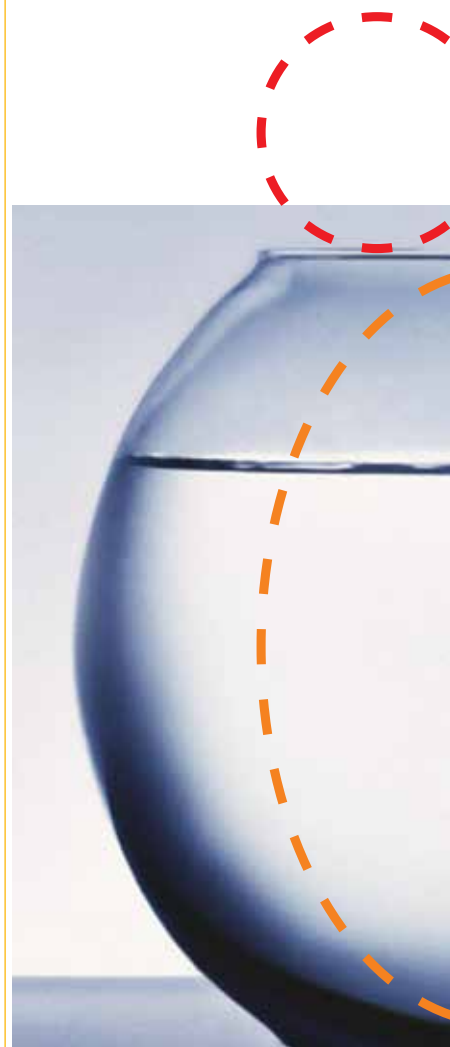
• **موقعیت حرفه‌ای:** تعامل فعال انسان با عناصر موقعیت موجب درک درست از موقعیت حرفه‌ای، عمل مداوم برای بهبود موقعیت و ایجاد موقعیت‌های جدید حرفه‌ای می‌شود. اگر این تعامل به‌صورت شایسته انجام پذیرد، موجب تکوین و تعالی پیوسته هویت حرفه‌ای فردی و جمعی انسان به‌منظور دستیابی به مراتبی از حیات طیبه خواهد شد.

• **تربیت حرفه‌ای:** تربیت حرفه‌ای بر پایه فرایند تعاملی زمینه‌ساز تکوین و تعالی پیوسته هویت متربیان به صورتی یکپارچه و مبتنی بر نظام معیار اسلامی به منظور هدایت آنان در مسیر آماده شدن برای تحقق آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طیبه در همه ابعاد در حرفه و شغل در طول زندگی انجام می‌پذیرد.

چرخش ۵. تمرکز بر کیفیت آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

با وجود چالش‌های پیش رو برای آموزش فنی و حرفه‌ای، از قبیل تغییرات سریع دنیای کار، بحران‌های اقتصادی، پیچیدگی دنیای کار، تغییرات فناوری و غیره، کیفیت آموزش مقدم بر کمیت آن است. برای سنجش کیفیت نظام آموزش فنی و حرفه‌ای باید ترکیبی از شاخص‌های ورودی، فرایند، خروجی و پیامد مورد توجه قرار گیرد. در ادامه نمونه‌ای از شاخص‌های استفاده شده در سطح بین‌الملل آورده شده است.

- سهم زمان آموزش عملی به کل آموزش متوسطه.
- سهم دانش‌آموزان شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش به کل.
- سهم زمانی آموزش حرفه‌ای به کل زمان آموزش.
- سهم تکنسین در بازار کار کشور.
- میزان اشتغال جوانان.
- سهم بنگاه‌های اقتصادی ارائه‌دهنده هر نوع آموزش حرفه‌ای به کل.
- سهم دانش‌آموزان دختر در آموزش و تربیت حرفه‌ای اولیه به کل دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم.
- سهم هزینه‌های عمومی آموزش و تربیت حرفه‌ای متوسطه دوم و کاردانی به تولید ناخالص داخلی.
- نرخ اشتغال مهارت‌آموختگان آموزش و تربیت حرفه‌ای متوسطه در سنین ۳۴-۲۰ سالگی.

دامنه شمول برنامه درسی در حوزه آموزش های فنی و حرفه ای، دنیای کار و دنیای آموزش را در بر می گیرد

تهیه می شود. در این استاندارد اهداف دروس، محتوا، راهبردهای یاددهی - یادگیری، تجهیزات آموزشی و ... در اولویت قرار دارد.

آموزش و تربیت مبتنی بر شایستگی رویکردی در آموزش فنی و حرفه ای است که بر شایستگی های حرفه ای تمرکز دارد. شایستگی ها را به عنوان پیامدهای آموزشی در نظر می گیرد و فرایند نیازسنجی، طراحی و تدوین برنامه درسی ارزشیابی بر اساس آن ها انجام می شود. شایستگی ها را می توان به شایستگی های فنی (در یک حرفه یا مجموعه ای از حرفه ها)، غیرفنی و عمومی دسته بندی کرد. کسب همه شایستگی ها توسط فراگیرندگان به عنوان هدف آموزش و تربیت فنی و حرفه ای در این رویکرد مورد توجه قرار می گیرد. در این رویکرد ارزشیابی نیز باید مبتنی بر استاندارد شایستگی حرفه و استاندارد ارزشیابی حرفه باشد.

چرخش ۷. توجه به کل نگری در آموزش و تربیت فنی و حرفه ای

برنامه های درسی و تربیتی آموزش فنی و حرفه ای و مهارتی باید برای تمام هنرجویان به صورت به هم پیوسته و یکپارچه طراحی و تدوین شود. این برنامه ها باید با رعایت انعطاف پذیری، با نیازهای هر یک از گروه های هنرجویان و آمایش سرزمینی و نیاز بازار کار انطباق و سازگاری داشته باشد. برنامه های درسی و تربیتی باید به رعایت تعادل و پرهیز از افراط و تفریط و رعایت تناسب و توازن در توجه به ساحت های تعلیم و تربیت، هدف و محتوا و بهره گیری از روش های متفاوت در طراحی، تولید، اجرا و ارزشیابی از برنامه ها پایبند باشد. ساحت ها شامل تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تعلیم و تربیت اجتماعی و سیاسی، تعلیم و تربیت زیستی و بدنی، تعلیم و تربیت زیباشناختی و هنری، تعلیم و تربیت اقتصادی و حرفه ای، تعلیم و تربیت علمی و فناورانه است. (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی - آذر ماه ۱۳۹۰).

بدین منظور رویکرد تخصیصی شایستگی ها، اعم از شایستگی های فنی، غیرفنی و عمومی، رویکردی کل نگر با توجه به تمام شئون زندگی فردی، اجتماعی و شغلی خواهد بود. شایستگی های غیر فنی شامل کارآفرینی، اخلاق حرفه ای، مدیریت منابع، نوآوری، یادگیری مادام العمر و دیگر موارد است.

- تفاوت نرخ اشتغال دانش آموختگان آموزش و تربیت حرفه ای متوسطه نسبت به رشته های نظری دوره متوسطه دوم و کاردانی.
- سهم کارگران ماهر که با وظایف شغلی سازگاری مهارتی دارند.
- نرخ اشتغال مهارت آموختگان ۳۴ - ۲۰ ساله که در سه سال اخیر فارغ التحصیل شده اند.
- تعداد مراحل راهنمایی و هدایت تحصیلی در تعیین حرفه در طول زندگی.
- تفاوت نرخ اشتغال دانش آموختگان آموزش و تربیت حرفه ای در دوره متوسطه دوم و کاردانی نسبت به دوره آموزش عمومی.
- نسبت هنرجویان به هنرآموزان.
- میزان کاربست چارچوب صلاحیت حرفه ای ملی در متوسطه دوم.

چرخش ۶. آموزش و تربیت مبتنی بر شایستگی

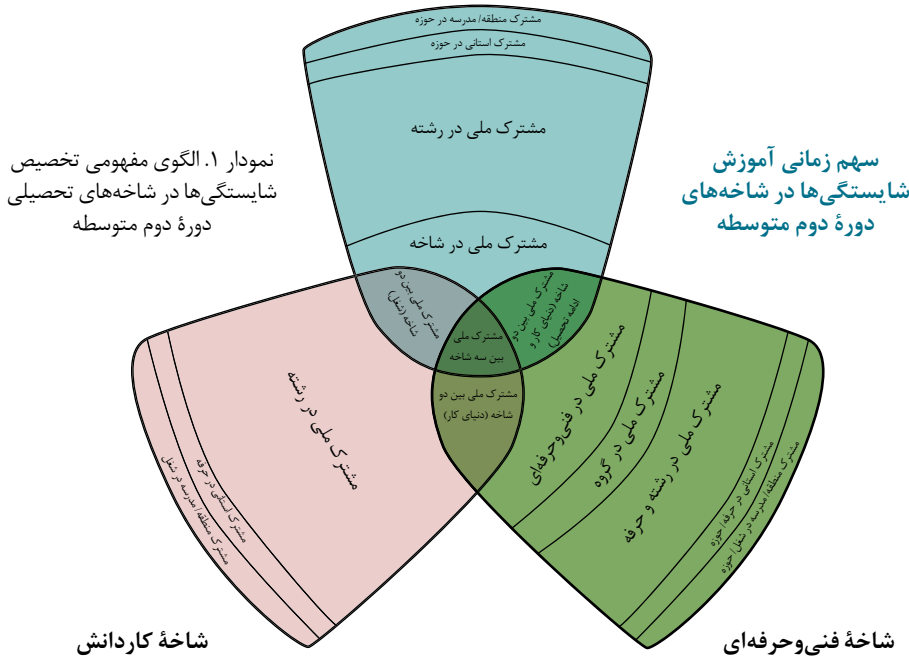
برنامه درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه ای مجموعه ای از استانداردها دنیای کار، اهداف، محتوا، روش ها، راهبردهای یاددهی - یادگیری، تجهیزات، زمان، فضا، استاندارد شایستگی ها، مواد آموزشی، و استاندارد ارزشیابی است که دانش آموز (هنرجو)، کارآموز یا مربی را برای رسیدن به آن اهداف در حوزه آموزش های فنی و حرفه ای هدایت می کند. دامنه شمول برنامه درسی در حوزه آموزش های فنی و حرفه ای، دنیای کار و دنیای آموزش را در بر می گیرد.

معمولاً در نظام های آموزش های فنی و حرفه ای کشورها سه نوع استاندارد متصور می شوند:

۱. استاندارد شایستگی حرفه: استاندارد شایستگی یا مهارت توسط متولیان صنعت، بازار کار و اتحادیه ها، صنوف و ... تهیه می شود. استاندارد شایستگی حرفه تعیین کننده فعالیت ها، کارها، ابزارها و شاخص هایی برای عملکرد در یک حرفه است.
۲. استاندارد ارزشیابی حرفه: براساس استاندارد شایستگی حرفه و دیگر عوامل مؤثر توسط گروه های مشترکی از حوزه های گوناگون تهیه می شود و به اعطای گواهی نامه یا مدرک صلاحیت حرفه ای می انجامد.
۳. استاندارد آموزشی (برنامه درسی): بر اساس استانداردهای شایستگی حرفه و ارزشیابی توسط ارائه دهندگان آموزش های فنی و حرفه ای

شاخه نظری

نمودار ۱. الگوی مفهومی تخصیص شایستگی‌ها در شاخه‌های تحصیلی دوره دوم متوسطه

سهم زمانی آموزش شایستگی‌ها در شاخه‌های دوره دوم متوسطه

شاخه کار دانش

شاخه فنی و حرفه‌ای

بر اساس مجموعه‌ای از معیارها و شاخص‌های توافق شده به هم ارتباط می‌دهد. در این چارچوب به مهارت و تجربه در کنار دانش ارزش ویژه‌ای داده می‌شود. زمان و مکان یادگیری ارزش کمتری دارد. ضروری است، تدوین و تصویب استاندارد آموزش، ارزشیابی و شایستگی حرفه بر اساس چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی انجام پذیرد. برای نمونه، سطوح صلاحیت حرفه‌ای ملی می‌تواند دارای هشت سطح بدین شرح باشد: سطح ۱. کارگر ساده؛ سطح ۲. کارگر ماهر؛ سطح ۳. کمک کاردان از قبیل کمک تکنسین؛ سطح ۴. سطح کاردان حرفه‌ای از قبیل تکنسین؛ سطح ۵. سطح کاردان ارشد حرفه‌ای از قبیل کمک مهندس؛ سطح ۶. کارشناس حرفه‌ای از قبیل مهندس حرفه‌ای؛ سطح ۷. کارشناس ارشد حرفه‌ای از قبیل مهندس حرفه‌ای؛ سطح ۸. سطح دکترای حرفه‌ای.

توسعه حرفه‌ای در چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی باید زمینه‌ی تحرک‌پذیری افقی و عمودی در گروه‌های بزرگ شغلی تا سطوح بالا را در طول زندگی برای فرد فراهم آورد و سنجش یادگیری مادام‌العمر را امکان‌پذیر سازد.

چرخش ۹. توجه به دنیای واقعی کار و مشارکت‌ذی‌نفعان

محیط واقعی کار موقعیتی است که افراد در آن

در نمودار ۱ الگوی مفهومی تخصیص شایستگی‌ها در شاخه‌های تحصیلی دوره دوم متوسطه نشان داده شده است. سهم زمانی آموزش شایستگی‌ها، شایستگی‌های مشترک در سه شاخه، شایستگی‌های مشترک در دو شاخه و دیگر شایستگی‌ها باید با توجه به دوره آموزش عمومی طراحی شود.

چرخش ۸. توجه به چارچوب صلاحیت حرفه‌ای و توسعه حرفه‌ای در این آموزش‌ها

حرفه مجموعه‌ای از مشاغل دنیای کار است که شباهت معقولانه‌ای از نظر کارها، دانش و توانایی‌های موردنیاز دارد.

حرفه مشغولیت اصلی فرد در طول زندگی است. حرفه مرتبط با فرد و نقش وی در بازار و دنیای کار است (مانند حسابدار، خانه‌دار، جوشکار، پرستار، مهندس ساختمان). اکثر حرفه‌ها در بخش‌های مختلف وجود دارد در حالی که برخی از حرفه‌ها (مهندس معدن) مربوط به بخش خاصی است. یک حرفه مجموعه‌ای از مشاغل است که شباهت معقولانه‌ای از نظر کارها، دانش و توانایی‌های موردنیاز دارد.

چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی چارچوبی است که صلاحیت‌ها، مدارک و گواهی‌نامه‌های در سطوح و انواع متفاوت را به‌صورتی منسجم و همگون

چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی چارچوبی است که صلاحیت‌ها، مدارک و گواهی‌نامه‌های در سطوح و انواع متفاوت را به‌صورتی منسجم و همگون براساس مجموعه‌ای از معیارها و شاخص‌های توافق شده به هم ارتباط می‌دهد

**بسته تربیت
و یادگیری به
مجموعه‌ای
هماهنگ از منابع،
مواد و رسانه‌های
آموزشی اطلاق
می‌شود که در یک
بسته واقعی یا
به صورت اجزایی
هماهنگ با نشان
سازمان پژوهش و
برنامه‌ریزی آموزشی
تهیه شده‌اند و
برای یک یا چند
پایه تحصیلی
مورد استفاده قرار
می‌گیرند**

*** پی‌نوشت‌ها**

۱. سیاست‌های کلی نظام در بخش اشتغال، اقتصاد مقاومتی، تحول در آموزش و پرورش، جمعیت و حمایت از کار و سرمایه‌ای ایرانی.
۲. سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، آذر ماه ۱۳۹۰.
۳. برنامه پنجم توسعه کشور، مصوب مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹.
۴. سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه کشور، ۱۳۹۴.
۵. برنامه درسی ملی ایران، مصوب شورای عالی آموزش و پرورش، ۱۳۹۰.
۶. توصیه‌نامه بین‌المللی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، یونسکو، ۲۰۱۵.
۷. سند طراحی مفهومی نظام جدید آموزش دوره دوم متوسطه، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، ۱۳۹۴.

فعال کردن هنرجویان با استفاده از فعالیت‌های «یادگیری ساخت‌یافته» است. فعالیت‌های یادگیری ساخت‌یافته بر اساس اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاددهی - یادگیری در شاخه فنی و حرفه‌ای طراحی می‌شوند. در تدوین فعالیت‌های یادگیری در دروس مختلف شاخه فنی و حرفه‌ای بر اساس برنامه درسی ملی ایران و حوزه یادگیری کار و فناوری، دیدگاه فناورانه حاکم خواهد بود. انتخاب فعالیت‌های یاددهی - یادگیری در فرایند آموزش به کمک مواد و رسانه‌های یادگیری به منظور تحقق شایستگی‌ها بر اساس اصولی از قبیل تقویت انگیزه دانش‌آموزان، درک و تفسیر پدیده‌ها در موقعیت‌های واقعی دنیای کار، و فعال ساختن دانش‌آموزان استوار است. در این روش‌ها هنرآموزان راهنما و راهبر فرایند یاددهی - یادگیری هستند.

چرخش ۱۲. استفاده از بسته یادگیری

بسته تربیت و یادگیری به مجموعه‌ای هماهنگ از منابع، مواد و رسانه‌های آموزشی اطلاق می‌شود که در یک بسته واقعی یا به صورت اجزایی هماهنگ با نشان سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تهیه شده‌اند و برای یک یا چند پایه تحصیلی مورد استفاده قرار می‌گیرند. در حال حاضر با گسترش فناوری‌های نوین و فناوری اطلاعات و ارتباطات، بسته آموزشی با نرم‌افزارهای آموزشی، لوح فشرده و سایت‌های اینترنتی تکمیل می‌شود. طراحی و تهیه بسته یادگیری بر اساس ماکت «بسته تربیت و یادگیری» انجام می‌پذیرد.

بسته تربیت و یادگیری می‌تواند شامل گستره‌ای از منابع و رسانه‌های آموزشی یا حاوی تعدادی کتاب و کتابچه، برگه‌های کار، لوح فشرده، فیلم آموزشی و حتی برخی وسایل کمک‌آموزشی و ابزارها باشد. در کنار بسته سخت‌افزاری، استفاده از امکانات نرم‌افزاری و اینترنت نیز می‌تواند به تکمیل یک بسته آموزشی کمک کند.

می‌توان بسته تربیت و یادگیری را به دو گروه کلی شامل «منابع اصلی» و «منابع تکمیلی» تقسیم کرد. منابع اصلی شامل کتاب راهنمای هنرآموز، کتاب درسی، کتاب کار هنر جو و کتاب ارزشیابی می‌شود. لذا بسته تربیت و یادگیری شامل ۱. کتاب درسی، ۲. راهنمای هنرآموز، ۳. کتاب همراه هنر جو، ۴. کتاب کار، ۵. نرم افزار هنر جو، ۶. فیلم هنر جو، ۷. شبیه‌سازها، ۸. فیلم هنرآموز، ۹. پوستر و غیره است.

کار می‌کنند و گستره‌ای وسیع از فضاها، از خانه تا کارخانه بزرگ را شامل می‌شود. همچنین، بنگاه اقتصادی محلی است که در آن فعالیت‌های اقتصادی مبتنی بر استاندارد ملی طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی صورت می‌گیرد. دنیای کار نیز شامل کار مزدی و پیگیری حرفه و شغل در همه جنبه‌های زندگی اجتماعی است. دنیای کار از دنیای آموزش و زندگی شخصی متمایز است. دنیای کار اعم از زندگی شغلی، بازار کار، محیط واقعی کار و بنگاه‌های اقتصادی است.

در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای باید به دنیای واقعی کار توجه جدی داشت و از مشارکت بنگاه‌های اقتصادی استفاده کرد. هر چه محیط آموزشی به محیط واقعی کار از منظر تجهیزات، فضا و فعالیت‌های یادگیری نزدیک‌تر باشد، نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای موفق‌تر خواهد بود. از این رو، نظام کارآموزی و کارورزی نیز باید باز طراحی شود.

چرخش ۱۰. توجه به هنرآموزان و مربیان به عنوان تسهیلگران آموزش

برنامه‌های درسی و تربیتی باید به نقش مرجعیت هنرآموزان در هدایت تربیتی برای تقدم تزکیه بر تعلیم، غنی‌سازی محیط تربیتی و یادگیری، فعال‌سازی هنرجویان در فرایند یادگیری و تربیت‌پذیری و ترغیب آنان به یادگیری مستمر توجه داشته باشند. همچنین زمینه‌آرتقای صلاحیت‌های اعتقادی، اخلاقی، حرفه‌ای و تخصصی هنرآموزان را فراهم سازند. هنرآموزان با شناخت و بسط ظرفیت‌های وجودی هنرجویان و خلق فرصت‌های تربیتی و آموزشی، زمینه درک و انگیزه اصلاح مداوم موقعیت آنان را فراهم می‌آورند و زمینه‌ساز رشد عقلانی، ایمانی، علمی، عملی و اخلاقی هنرجویان هستند. هنرآموزان یادگیرنده و پژوهشگر آموزشی و تربیت هستند و برای خلق فرصت‌های تربیتی و آموزشی مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی و تربیتی را در سطح کلاس برعهده دارند. لذا باید به نقش هنرآموزان برای تحقق اهداف نظام آموزشی و صلاحیت حرفه‌ای آنان توجه جدی داشت.

چرخش ۱۱. به‌کارگیری روش‌های نوین در فرایند یاددهی - یادگیری

در فرایند یاددهی - یادگیری ضروری است از روش‌های نوین استفاده شود. یکی از این روش‌ها